
Factsheet

De rechten van de Nederlandse patiënt in België

Op 22 augustus 2002 keurde het federaal parlement van België de wet op de patiëntenrechten goed. De wet is helder en overzichtelijk geformuleerd. Hij legt vast waar een beroepsbeoefenaar of zorgverstreker zich aan moet houden en waarop een patiënt kan rekenen. Met deze wet heeft de patiënt een instrument in handen om zijn rechten af te dwingen. Dat zorgt voor een duidelijke relatie tussen zorgverstreker en patiënt.

Wat wordt bedoeld met 'gezondheidszorg'?

Met 'gezondheidszorg' bedoelt de wet alle diensten die door een beroepsbeoefenaar worden verstrekt met het oog op het bevorderen, vaststellen, behouden, herstellen of verbeteren van de gezondheidstoestand van de patiënt, of om de patiënt bij het sterven te begeleiden.

'Gezondheidszorg' wordt in een ruime zin gebruikt. Het gaat om preventieve en curatieve zorg, om nazorg en revalidatie, om onderzoeken door de adviserend geneesheer van een ziekenfonds of een arbeidsgeneesheer, om medische onderzoeken in het kader van onder andere verzekeringsgeneeskunde, gerechtelijke geneeskunde of schoolgeneeskunde.

Twee belangrijke begrippen: 'vertrouwenspersoon' en 'vertegenwoordiger'

Bij het lezen over uw rechten als patiënt zult u merken dat u zich op verschillende momenten kunt laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. Zo'n vertrouwenspersoon is iemand die u zelf kiest en die u heel eenvoudig kunt aanwijzen.

We raden u sterk aan dat te doen. De beroepsbeoefenaar heeft dan ook tegenover uw vertrouwenspersoon een aantal plichten.

In een aantal situaties kunt u zelf uw rechten niet (meer) uitoefenen. Dan worden ze waargenomen door een vertegenwoordiger. Om zeker te zijn dat uw belangen goed worden behartigd, kunt u het beste zelf een vertegenwoordiger aanwijzen. Ook dat kan met een heel eenvoudige procedure.

Voor het aanwijzen van een vertrouwenspersoon en een vertegenwoordiger zijn formulieren te verkrijgen via www.vlaamspatientenplatform.be

Wie is volgens de wet een 'patiënt'?

Een patiënt is volgens de wet iedereen die één of andere vorm van gezondheidszorg ontvangt.

Dat kan al of niet op eigen verzoek zijn. De wet geldt dus ook als de ouders een behandeling of verzorging vragen voor een kind of wanneer een werkgever laat controleren of u wel echt arbeidsongeschikt bent. Zelfs wanneer u in een spoedgeval zorg krijgt zonder verzoek, blijft de wet van toepassing.

Wie is volgens de wet een 'beroepsbeoefenaar'?

Patiëntenrechten hebben niet alleen te maken met artsen. De wet heeft betrekking op verschillende mensen die een beroep uitoefenen in de gezondheidssector: artsen, tandartsen, apothekers, vroedvrouwen, kinesitherapeuten, verplegend personeel en paramedici. Samen worden ze aangeduid met de algemene term 'beroepsbeoefenaar' of ook wel 'zorgverstrekker'.

Welke rechten hebt u als patiënt?

Het recht op dienstverlening van goede kwaliteit (art. 5).

Als patiënt hebt u recht op een goede, zorgvuldige dienstverlening van goede kwaliteit. U moet erop kunnen rekenen dat de zorgverstreker gebruik maakt van de beschikbare medische kennis en technologie. U mag er ook van uitgaan dat hij op de hoogte is van wetenschappelijke normen en aanbevelingen.

De zorgverstreker moet uw morele, culturele en religieuze waarden als patiënt respecteren.

Het recht op de vrije keuze van uw beroepsbeoefenaar (art. 6).

Als patiënt hebt u het recht om zelf een beroepsbeoefenaar te kiezen. U mag die keuze op elk moment herzien. Uw keuzevrijheid blijft ook gelden wanneer u naar een andere beroepsbeoefenaar wordt doorverwezen. Het recht op vrije keuze is echter niet absoluut, want in een aantal situaties wordt het door de wet beperkt. Dat is bijvoorbeeld het geval in het kader van de arbeidsgeneeskunde of voor mensen met een geestesziekte die gedwongen werden opgenomen. Het recht kan ook beperkt worden door de organisatie van de gezondheidszorg zelf. In een ziekenhuis bijvoorbeeld kunt u niet altijd vrij kiezen omdat er bijvoorbeeld maar één gynaecoloog, één gerontoloog, of één uroloog aanwezig is.

Een tweede mening (second opinion)?

Misschien hebt u op een bepaald moment behoefte aan een tweede advies over uw gezondheid. Het kan ook zijn dat u van beroepsbeoefenaar wil veranderen. De wet geeft u het recht om een tweede beroepsbeoefenaar te raadplegen.

Het recht om te weten (art. 7)

Als patiënt hebt u recht op alle informatie die u een beter inzicht geeft in uw gezondheidstoestand en de (vermoedelijke) vooruitzichten ervan. Ook wanneer het er heel slecht voor u uitziet, hebt u het recht dat te weten. De beroepsbeoefenaar moet u dus zo goed mogelijk inlichten over de diagnose, de behandeling, de geneesmiddelen, de kostprijs en over wat u beter wel en niet doet. Als er voor een behandeling alternatieven bestaan, is de zorgverstreker verplicht die met u te bespreken. Als u weigert u te laten behandelen, moet de arts u op de hoogte brengen van de gevolgen van die beslissing.

U hebt recht op informatie in een duidelijke taal. Dat betekent dat men rekening moet houden met onder andere uw leeftijd, uw opleiding en uw psychische draagkracht.

Meestal zult u geïnformeerd worden door middel van een gesprek. U kunt echter ook vragen om die gegevens op papier te zetten. Bovendien kunt u vragen om de informatie ook aan uw vertrouwenspersoon mee te delen.

Het recht om NIET te weten (art. 7)

U hebt als patiënt het recht om te weten, maar ook het recht om niet te weten. Als u wenst niet geïnformeerd te worden, moet de arts die vraag respecteren. Hij noteert dit verzoek wel in uw patiëntendossier.

Soms is de arts tot informeren verplicht.

In een aantal situaties kan de beroepsbeoefenaar beslissen u tegen uw wil in toch te informeren. Hij is daartoe verplicht wanneer hij oordeelt dat hij anders uw gezondheid of die van derden ernstig in gevaar brengt. Hij moet hiervoor wel eerst overleg plegen met een andere zorgverstrekker en met uw vertrouwenspersoon.

Soms moet de arts informatie achterhouden ('therapeutische exceptie'). Wanneer de beroepsbeoefenaar vermoedt dat bepaalde informatie uw gezondheid ernstig kan schaden, kan hij beslissen u (tijdelijk) niet alles te vertellen. Vanaf het ogenblik dat het vermoeden verdwijnt, is hij verplicht u in te lichten. Deze situatie noemt men de 'therapeutische exceptie'. In dit geval moet de beroepsbeoefenaar vooraf een collega raadplegen. Hij moet ook een schriftelijke motivering voor zijn beslissing aan uw patiëntendossier toevoegen. Hebt u een vertrouwenspersoon aangewezen, dan moet de beroepsbeoefenaar hem of haar wel informeren.

Het recht op toestemming of weigering (art. 8)

Geen enkele (be)handeling kan zonder uw toestemming opgestart, voortgezet of stopgezet worden. Dat recht geldt niet alleen bij fysieke onderzoeken, maar bij elk handelen of achterwege laten van handelen. De beroepsbeoefenaar moet u alle informatie geven die u nodig hebt om een oordeel te kunnen vormen. Hij moet u vooraf en tijdig informeren, zodat u nog een andere beroepsbeoefenaar kunt raadplegen als u dat wenst.

We spreken van uitdrukkelijke toestemming wanneer u expliciet uw toestemming geeft.

U antwoordt bijvoorbeeld 'ja' wanneer de arts vraagt of hij een bloedmonster mag afnemen.

We spreken van stilzwijgende toestemming wanneer u impliciet uw toestemming geeft. Wanneer de arts zegt dat hij een bloedmonster wil afnemen, strekt u uw arm uit. Uit zo'n gedrag mag de arts afleiden dat u akkoord gaat. Ook door de wet wordt dit als een toestemming aangemerkt.

Zowel u als de beroepsbeoefenaar kunnen vragen om de toestemming (of weigering) schriftelijk vast te leggen. Dat document wordt dan toegevoegd aan uw patiëntendossier.

Zeker bij heel ingrijpende onderzoeken of behandelingen wordt meestal zo gewerkt.

Op welke informatie hebt u recht vóór u toestemming geeft?

Vóór u kunt toestemmen in een behandeling, moet de zorgverstrekker u volledig informeren over:

- het doel (bijvoorbeeld: gaat het om het stellen van een diagnose of om het uitvoeren van een operatie?);
- de aard (bijvoorbeeld: is het pijnlijk of niet?);
- de noodzaak (bijvoorbeeld: kan de behandeling uitgesteld worden of niet?);
- de duur en de frequentie (bijvoorbeeld: hoe lang en hoe vaak zal de behandeling nodig zijn?);
- de bijwerkingen en risico's;
- eventuele nazorg;
- mogelijke andere behandelingen;
- de financiële gevolgen;
- de mogelijke gevolgen bij weigering.

Als het gaat om informatie over een behandeling, mag de arts zich dus niet beroepen op de therapeutische exceptie!

Uw toestemming weigeren of intrekken.

Op elk moment mag u uw toestemming voor een voorgestelde of lopende behandeling weigeren of weer intrekken. Die beslissing moet opgenomen worden in het patiëntendossier. De zorgverstrekker is verplicht u te informeren over de gevolgen, maar hij moet uw beslissing volledig respecteren.

Uw weigering tast op geen enkele manier uw recht op zorg van goede kwaliteit aan. Misschien hebt u nu al beslist dat u bepaalde behandelingen wil weigeren wanneer u bijvoorbeeld ooit in coma zou raken of dement worden. Zo'n besluit moet u schriftelijk vastleggen in een wilsverklaring. Ze moet volledig gerespecteerd worden. Van uw wilsverklaring kunt u het beste een kopie geven aan uw huisarts of de behandelende arts. Bewaar ook een kopie in uw portefeuille.

En als men uw toestemming niet kan vragen?

Stel dat u bij een ongeval bewusteloos raakt en u moet dringend behandeld worden. U kunt uw toestemming niet geven, uw vertegenwoordiger beantwoordt de telefoon niet, de arts kan niet te weten komen of u een wilsverklaring hebt opgemaakt. In zo'n situatie moet de zorgverstrekker alle behandelingen starten die hij noodzakelijk acht. Achteraf moet hij in het patiëntendossier vermelden dat er geen toestemming werd gegeven en dat het om een spoedgeval ging. Zodra uw toestand het weer toelaat of men uw vertegenwoordiger bereikt, zijn uw rechten weer helemaal van kracht.

De rechten in verband met inzage in uw patiëntendossier (art. 9)

Het recht op inzage in uw patiëntendossier.

Als patiënt hebt u recht op een zorgvuldig bewaard patiëntendossier. U mag het altijd inkijken, maar eerst moet u wel een aanvraag doen.

Wat staat in uw patiëntendossier?

In uw patiëntendossier zitten alle documenten die te maken hebben met de professionele relatie tussen de beroepsbeoefenaar en u als patiënt.

Naast algemene gegevens zoals uw identiteit en uw adres bevat het patiëntendossier alle medische informatie zoals de resultaten van onderzoeken, de zaken die u vertelt tijdens een consult en de notities van de beroepsbeoefenaar. De beroepsbeoefenaar is ook wettelijk verplicht om een aantal gegevens in uw patiëntendossier te noteren:

- de identiteit van uw vertrouwenspersoon en uw verzoek om hem of haar te informeren;
- de identiteit van uw vertegenwoordiger;
- uw eventuele verzoek om zelf geen informatie te ontvangen over uw gezondheidstoestand;
- de motivering van zijn eventuele beslissing om bepaalde gezondheidsinformatie voor u achter te houden;
- de toestemming voor een behandeling (als u dat wenst);
- gegevens over een spoedbehandeling die zonder uw toestemming gebeurde.

Hoe raadpleegt u uw patiëntendossier?

U hebt altijd het recht uw patiëntendossier in te kijken, maar u moet dat wel eerst aanvragen. De zorgverstrekker krijgt dan maximum 15 dagen om uw dossier voor te bereiden. Als patiënt hebt u immers geen toegang tot:

- de persoonlijke notities van de beroepsbeoefenaar;
- gegevens die betrekking hebben op een derde persoon;
- gegevens in het kader van de therapeutische exceptie.

Persoonlijke notities zijn aantekeningen van de zorgverstrekker die ook niet meegedeeld worden aan andere leden van het verzorgingsteam, bijvoorbeeld een geheugensteuntje om iets op te zoeken. Ze worden afzonderlijk in het patiëntendossier bewaard.

De therapeutische exceptie betekent dat u tijdens de inzage geen toegang krijgt tot bepaalde gegevens uit uw dossier wanneer de zorgverstrekker oordeelt dat dit beter is voor uw gezondheid. Dit kan enkel indien hij bepaalde criteria in acht neemt:

- vooraf een collega raadplegen;
 - zijn beslissing schriftelijk motiveren en toevoegen aan uw patiëntendossier ;
 - uw vertrouwenspersoon informeren.
-

Ook uw vertrouwenspersoon heeft inzagerecht.

Bij het inkijken van uw dossier mag u zich steeds laten bijstaan door uw vertrouwenspersoon. Die persoon mag zowel samen met u als alleen (uiteraard met uw toestemming) het dossier inkijken. Is uw vertrouwenspersoon een beroepsbeoefenaar, dan heeft hij ook het recht de persoonlijke notities te lezen.

U hebt recht op een afschrift.

Als u dat vraagt, moet de zorgverstrekker u een afschrift bezorgen van (een deel van) uw patiëntendossier. Daarop moet vermeld staan dat het gaat om een strikt persoonlijk en vertrouwelijk document. Ook in het afschrift zult u alleen de gegevens aantreffen waartoe u toegang hebt. U zult de werkelijke kostprijs (bijvoorbeeld de kopieerkosten) moeten betalen.

De beroepsbeoefenaar moet u een afschrift weigeren wanneer er aanwijzingen zijn dat u onder druk wordt gezet door derden (zoals een verzekeringsmaatschappij of een werkgever).

Inzage na uw overlijden.

Het dossier van een overleden patiënt kan niet zomaar ingekeken worden. Eerst en vooral is de inzage beperkt tot een aantal nabestaanden:

- de echtgenoot of (al dan niet) samenwonende partner;
 - bloedverwanten tot en met de tweede graad (ouder, kind, broer, zus, kleinkind, grootouder);
- Bovendien is de inzage dan nog gekoppeld aan een aantal voorwaarden:
- de nabestaanden moeten een voldoende gemotiveerde en specifieke reden hebben om het dossier in te kijken. Die reden moet belangrijk genoeg zijn om de privacy van de overleden patiënt op te heffen. De inzage kan bijvoorbeeld nodig zijn in verband met een testament, een verzekeringsovereenkomst, een aansprakelijkheidsprocedure of erfelijke factoren;
 - het recht kan enkel uitgeoefend worden via een beroepsbeoefenaar, de nabestaanden kunnen het patiëntendossier dus niet zelf inkijken;
 - de nabestaanden kunnen enkel om die documenten vragen die verband houden met de gemotiveerde reden;
 - de patiënt heeft zich tijdens zijn leven niet tegen de inzage verzet.
-

Het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer (art. 10)

Bij elke actie van de beroepsbeoefenaar hebt u recht op bescherming van uw persoonlijke levenssfeer. Zo mogen er bijvoorbeeld bij uw behandeling enkel mensen aanwezig zijn die er om professionele redenen bij horen. Voor alle anderen moet men uw toestemming vragen.

Ook de informatie over uw gezondheidstoestand behoort tot uw persoonlijke levenssfeer. Niemand mag u of de beroepsbeoefenaar onder druk zetten om informatie mee te delen aan derden. Geen van beide partijen kan dus verplicht worden in te gaan op een vraag van een werkgever of een verzekeringsmaatschappij. De wet voorziet echter een aantal heel uitzonderlijke situaties waarin wél informatie gegeven mag worden aan derden. De informatie moet dan noodzakelijk zijn voor de bescherming van de volksgezondheid of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Patiëntenrechten en verzekeringen (art. 19)

Medische informatie kan doorslaggevend zijn voor het verkrijgen van een verzekering. Verzekeringsmaatschappijen mogen in geen geval zonder uw toestemming uw medische informatie inkijken. Dat was vroeger al zo, maar in de nieuwe wet op de patiëntenrechten wordt dat verbod nog kracht bijgezet:

- De beroepsbeoefenaar is niet langer verplicht in te gaan op uw vraag naar een geneeskundige verklaring voor een verzekeringsovereenkomst. Hij kan een geneeskundige verklaring afleveren en zal zich in elk geval beperken tot een beschrijving van uw gezondheidstoestand vandaag. De verklaring mag alleen gericht worden aan de arts van de verzekeraar, die zich uiteraard ook moet houden aan de wet op de patiëntenrechten. De verklaring kan ook enkel informatie bevatten die noodzakelijk is voor het afsluiten van de overeenkomst.
- Het medisch onderzoek in het kader van een verzekering kan enkel gebaseerd zijn op de voorgeschiedenis van uw gezondheidstoestand. Genetisch onderzoek om uw toekomstige gezondheidstoestand te bepalen is volstrekt verboden.

Het recht op pijnbehandeling (art. 11bis)

Elke patiënt heeft er recht op dat de beroepsbeoefenaar aandacht heeft voor pijn, dat hij pijn voorkomt, de pijn evalueert, behandelt en verzacht.

Het recht op klachtenbemiddeling (art. 11)

Rechten zijn 'leeg' als u nergens terecht kan wanneer ze geschonden worden of wanneer u denkt dat ze geschonden worden. Het recht op klachtenbemiddeling vormt dan ook het sluitstuk van de wet. De wetgever heeft gezorgd voor een instantie waar u met uw klacht naartoe kunt. Zo wordt de naleving van de wet gegarandeerd.

Afhankelijk van de persoon of dienst waarover u een klacht hebt, kunt u terecht bij een lokale ombudsdienst in het ziekenhuis of de federale ombudsdienst. U kunt zich in de procedure laten bijstaan door een zelfgekozen vertrouwenspersoon.

Wat doet een ombudspersoon?

De ombudspersoon beluistert uw klacht, bemiddelt tussen de betrokken partijen en zoekt naar een bevredigende oplossing. Als er geen oplossing wordt bereikt, zult u geïnformeerd worden over mogelijke verdere stappen.

Naast de aanpak van uw concrete klacht heeft de ombudspersoon nog een reeks bredere en preventieve taken:

- alle patiënten informeren over de organisatie van de ombudsdienst en het verloop van een klachtenprocedure;
- werken aan een betere communicatie tussen patiënt en beroepsbeoefenaar, zodat er minder klachten komen;
- een jaarverslag opstellen met een overzicht van het aantal klachten, de inhoud ervan en het resultaat van de bemiddeling;
- aanbevelingen formuleren om de oorzaak van de klachten te verhelpen.

Ombudsdienst algemeen ziekenhuis.

Sinds 1 november 2003 bestaat in elk algemeen ziekenhuis een ombudsdienst. Daar kunt u terecht met elke klacht over de opname, de behandeling of het verblijf. De dienstverlening is gratis. Bent u niet tevreden over de aanpak, dan kunt u 'hogerop' uw klacht indienen bij de Federale Commissie 'Rechten van de Patiënt'.

Een ombudsdienst heeft geen simpele taak. Soms ligt een klacht heel gevoelig. Om de dienst goed te laten werken moet het ziekenhuis aan een aantal randvoorwaarden voldoen:

- alle patiënten moeten informatie krijgen over het bestaan en de werking van de ombudsdienst;
 - de ombudspersoon moet ongehinderd contact kunnen opnemen met iedereen die bij een klacht betrokken is;
 - de klachten moeten behandeld kunnen worden binnen een redelijke termijn;
 - de ombudsdienst moet in alle onafhankelijkheid kunnen functioneren. De mensen die er werken mogen niet in hun werk gehinderd worden; ze moeten in alle openheid en zonder inmenging hun taken als ombudspersoon kunnen uitvoeren.
-

Ombudsdienst psychiatrisch ziekenhuis.

Een psychiatrisch ziekenhuis kan zelf een ombudsdienst organiseren of gebruik maken van de externe ombudsdienst van de Overlegplatforms in de Geestelijke Gezondheidszorg. In elke provincie vindt u zo'n overlegplatform. Deze ombudsdiensten hebben dezelfde taken als die in een algemeen ziekenhuis. Voor de namen, e-mailadressen en rechtstreekse GSM-nummers van de ombudspersonen kunt u terecht op de website www.ombudsfunctieggz.be of bij het Vlaams Patiëntenplatform vzw (016/23.05.26).

Opvang van klachten over ambulante zorgverstrekkers.

Voor klachten over beroepsbeoefenaars zoals huisartsen, tandartsen, verpleegsters aan huis, apothekers enz., bestaat geen specifieke ombudsdienst. Met zulke klachten moet u meteen naar de Federale Ombudsdienst van de Federale Commissie 'Rechten van de Patiënt'. Deze ombudsdienst heeft dezelfde taken als de andere ombudsdiensten. Bovendien kunt u hier ook terecht met klachten over de ombudsdiensten in de ziekenhuizen. Bij het neerleggen van een klacht kunt u zich laten bijstaan door een vertrouwenspersoon naar keuze.

Wat is de Federale Commissie 'Rechten van de Patiënt'? (art. 16)

De Federale Ombudsdienst is een onderdeel van de Federale Commissie 'Rechten van de patiënt'. Deze commissie werd opgericht toen de wet werd gemaakt. Ze heeft als taak de patiëntenrechten op te volgen en te evalueren. Op basis daarvan geeft ze advies aan de bevoegde minister. De Commissie evalueert ook de werking van de lokale ombudsdiensten in de ziekenhuizen en de federale ombudsdienst. De Commissie is samengesteld uit vertegenwoordigers van vier groepen: patiënten, beroepsbeoefenaars, ziekenhuizen en verzekeringsinstellingen. Elk van die groepen vaardigt vier effectieve en vier plaatsvervangende leden af. De helft daarvan is Nederlandstalig, de andere helft Franstalig. Het Vlaams Patiëntenplatform vzw vertegenwoordigt de Nederlandstalige patiënten in de Federale Commissie 'Rechten van de Patiënt'.

**U kunt uw rechten zelf niet uitoefenen.
Wat nu? (art. 12-15)**

In wat voorafging maakte u kennis met uw rechten als patiënt. Normaal oefent u die rechten volledig zelf uit. Maar soms is dat niet mogelijk. In drie gevallen wordt een vertegenwoordiger aangesteld: als de patiënt minderjarig is, als hij onbekwaam verklaard wordt of gelijkgesteld met een minderjarige, en als hij (tijdelijk) wilsonbekwaam wordt door een coma of dementie.

De patiënt is minderjarig.

De rechten van minderjarigen worden uitgeoefend door de ouders of voogd. Toch moet de beroepsbeoefenaar beoordelen of de minderjarige niet oud en rijp genoeg is om zelf zijn rechten op te nemen. In heel wat situaties is dat best mogelijk.

De patiënt heeft een beschermingsstatuut van verlengde minderjarigheid of van onbekwaamverklaring.

Verlengde minderjarigheid is een beschermingsstatuut voor personen met een ernstige mentale handicap vanaf de geboorte of de eerste levensjaren. Onbekwaamverklaring is bedoeld voor personen die zeer ernstig en aanhoudend psychisch ziek zijn én personen met een zeer diepe mentale handicap. Wanneer de patiënt een beschermingsstatuut

heeft van verlengde minderjarigheid oefenen de ouders of de voogd het vertegenwoordigingsrecht uit, bij een onbekwaamverklaring, waarbij er een vertegenwoordiger is aangesteld is het deze wettelijke vertegenwoordiger die voor de patiënt plaatsvervangend optreedt. De beroepsbeoefenaar moet de verlengd minderjarige of de onbekwaamverkleerde patiënt zoveel mogelijk betrekken bij het uitoefenen van zijn rechten.

De patiënt is een wilsonbekwame meerderjarige.

Wilsonbekwame meerderjarigen zijn volwassenen die zelf niet in staat zijn hun rechten uit te oefenen. Dat komt bijvoorbeeld door dementie of coma. Of iemand wilsbekwaam is of niet, wordt door een beroepsbeoefenaar beoordeeld. Toch moet ook de wilsonbekwame meerderjarige patiënt zoveel mogelijk betrokken worden bij het uitoefenen van zijn rechten.

Vertegenwoordigingsregels samengevat:

- u bent minderjarig: uw rechten worden uitgeoefend door uw ouders of voogd;
- u bent meerderjarig en wilsbekwaam: u oefent zelf uw rechten uit;
- u bent meerderjarig met het statuut van verlengde minderjarigheid of onbekwaamverklaring: uw rechten worden uitgeoefend door uw ouders of voogd of door uw wettelijk vertegenwoordiger;
- u bent meerderjarig en wilsonbekwaam:
 - als u vroeger een vertegenwoordiger hebt aangeduid, oefent de door u aangeduide vertegenwoordiger uw rechten uit;
 - als u vroeger geen vertegenwoordiger hebt aangeduid wordt u vertegenwoordigd door:
 - . uw samenwonende echtgeno(o)

t(e), uw wettelijk of feitelijk samenwonende partner;

- . wanneer er geen partner is of hij/zij dit niet op zich wenst te nemen: een meerderjarig kind;
- . wanneer er geen kind is of hij/zij dit niet op zich wenst te nemen: één van uw ouders;
- . wanneer er geen ouder is of hij/zij dit niet op zich wenst te nemen: een meerderjarige broer of zus;
- . wanneer er geen broer/zus is of hij/zij dit niet op zich wenst te nemen: de beroepsbeoefenaar, in multidisciplinair overleg.

De vertrouwenspersoon

Een vertrouwenspersoon is een door u gekozen persoon die u kan bijstaan bij het uitoefenen van uw rechten als patiënt. Dat kan gebeuren in de volgende situaties:

Als u informatie krijgt:

- kunt u vragen om samen met uw vertrouwenspersoon die informatie te ontvangen;
- kunt u vragen dat de informatie aan uw vertrouwenspersoon wordt meegedeeld.

Als u weigert om zelf geïnformeerd te worden:

- moet de dokter uw vertrouwenspersoon informeren;
- moet de dokter uw vertrouwenspersoon raadplegen vóór hij beslist om u tegen uw wil in toch te informeren.

Als de beroepsbeoefenaar u informatie onthoudt omdat hij denkt dat die informatie uw gezondheid kan schaden:

- zal de beroepsbeoefenaar de informatie meedelen aan (onder meer) uw vertrouwenspersoon.

Als u uw patiëntendossier wilt raadplegen:

- mag uw vertrouwenspersoon samen met u of met uw toestemming het dossier inkijken;
- mag uw vertrouwenspersoon, als hij een beroepsbeoefenaar is, ook de persoonlijke notities van de zorgverstrekker inkijken.

Hoe duid ik een vertrouwenspersoon aan?

- u kiest iemand die u volledig vertrouwt (bijvoorbeeld een familielid of een goede vriendin) en die akkoord gaat om uw vertrouwenspersoon te zijn;
- u vraagt uw arts om de identiteit van deze persoon toe te voegen aan uw patiëntendossier;
- het toewijzingsformulier voor een vertrouwenspersoon moet u alleen maar invullen wanneer u beslist dat uw vertrouwenspersoon ook alleen mag handelen. U laat dit document toevoegen aan uw patiëntendossier.

Tip:

U kunt het beste voor drie exemplaren van dit document zorgen:

- één voor uzelf
- één voor uw vertrouwenspersoon
- één voor uw huisarts of de behandelende arts.

De vertegenwoordiger.

Een vertegenwoordiger oefent uw rechten uit wanneer u zelf niet (meer) bekwaam bent om dit te doen. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer u minderjarig bent, in coma raakt of dement wordt.

In principe oefent u als patiënt zelf uw rechten uit. Maar wanneer u minderjarig bent of wilsonbekwaam wordt, kan dat niet (meer). Dan worden uw rechten waargenomen door een vertegenwoordiger.

Uw vertegenwoordiger kan al uw rechten als patiënt uitoefenen. Hij wordt verondersteld steeds uw wil te vertolken en op te treden in uw belang als patiënt. Een beroepsbeoefenaar kan enkel in overleg met alle betrokken collega's afwijken van de beslissing van uw vertegenwoordiger. Dat kan noodzakelijk zijn om:

- uw belangen als patiënt te waarborgen;
- een bedreiging van uw leven af te wenden;
- een ernstige aantasting van uw gezondheid te voorkomen.

Uw vertegenwoordiger kan nooit ingaan tegen uw uitdrukkelijke wilsverklaring, bijvoorbeeld wat het toelaten of weigeren van een behandeling betreft.

Hoe duid ik een vertegenwoordiger aan?

- u zoekt iemand die u volledig vertrouwt en die uw vertegenwoordiger wil zijn;
- u vult het aanwijzingsformulier voor een vertegenwoordiger in;
- u laat dit document toevoegen aan uw patiëntendossier.

Tip:

U kunt het beste voor drie exemplaren van dit document zorgen:

- één voor uzelf;
- één voor uw vertegenwoordiger;
- één voor uw huisarts of de behandelende arts.

Uw vertegenwoordiger kan in uw plaats beslissen wanneer u dat zelf niet meer kan.
